

2019-11-14
A2019/02059/MRB**Arbetsmarknadsdepartementet**Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm

Uppdrag att genomföra utbildnings- och spridningsinsatser om vägledningen vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Barnombudsmannen att under perioden 2019–2020 genomföra utbildnings- och spridningsinsatser om vägledningen vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen (Ds 2019:23, se bilaga). I uppdraget ingår att

- genomföra utbildningsinsatser utifrån vägledningen till primära målgrupper i statliga myndigheter som är centrala för genomförandet av barnets rättigheter, bl.a. myndigheter som ingår i kunskapslyftet för barnets rättigheter,
- genomföra utbildningsinsatser utifrån vägledningen till primära målgrupper i kommuner och landsting, och
- sprida vägledningen till primära målgrupper i statliga myndigheter, kommuner och landsting och i samband med olika utbildningsinsatser.

Syftet med uppdraget är att rättstillämpare i offentlig verksamhet ska få fördjupad kunskap om hur man metodmässigt kan gå till väga när man tolkar och tillämpar en internationell konvention som barnkonventionen. Att rättstillämpare i statliga myndigheter, kommuner och landsting har sådan kunskap är avgörande för att säkerställa att barnets rättigheter tas tillvara i rättstillämpningen.

Uppdragets primära målgrupper är främst de rättsliga funktioner inom offentlig verksamhet som ansvarar för att ge juridiskt stöd och utforma rättslig vägledning för handläggare och beslutsfattare, såsom myndighets- och kommunjurister och rättsavdelningar, men även de funktioner inom offentlig verksamhet som ansvarar för kunskaps- och verksamhetsutveckling.

Utbildningsinsatserna som riktar sig till kommuner och landsting ska ske i samverkan med länsstyrelserna. Uppdraget ska också genomföras i dialog med andra relevanta statliga myndigheter och med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Barnombudsmannen får för uppdragets genomförande använda högst 300 000 kronor under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 5:2 Barnets rättigheter anslagsposten 2. Barnombudsmannen ska rekvirera medlen för 2019 från Kammarkollegiet senast den 1 december 2019. Medel för 2019 som inte använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2020. Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) ska löpande informeras om hur arbetet fortskrider. Uppdraget, inklusive en ekonomisk redovisning, ska slutredovisas senast den 31 mars 2021 till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet). Rekvisition, redovisning och eventuell återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i juni 2018 att FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska bli svensk lag (prop. 2017/18:186, bet. 2017/18:SoU25, rskr. 2017/18:389). Lagen träder i kraft den 1 januari 2020.

När barnkonventionen inkorporeras i svensk rätt finns det behov av ökad kunskap om konventionen för att säkerställa att barnets rättigheter tas tillvara i rättstillämpningen. I prop. 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter aviserade regeringen därför att en vägledning som kan utgöra ett stöd vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen bör tas fram. Mot den bakgrunden uppdrog Regeringskansliet åt docenten Karin Åhman att biträda departementet med att utforma en vägledning som kan utgöra ett stöd för hur man metodmässigt kan gå till väga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen.

Den vägledning som tagits fram syftar till att utgöra ett stöd vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Den kan underlätta för olika aktörer bl.a. vid rättstillämpningen genom att redogöra för hur man metodmässigt kan gå till väga när man tolkar och tillämpar barnkonventionen. Vägledningen fokuserar på de folkrättsliga källor och tolkningsregler som används vid tolkning av en internationell konvention eftersom dessa skiljer sig från de rättskällor och tolkningsregler som används vid tolkning av en inhemsk lag.

Regeringen anser att det är angeläget att rättstillämpare i offentlig verksamhet får fördjupad kunskap om hur man metodmässigt kan gå till väga när man i den egna verksamheten tolkar och tillämpar en internationell konvention som barnkonventionen. Vägledningen är allmänt hållen och riktar sig inte till någon specifik verksamhet eller något specifikt rättsområde.

Barnombudsmannen är regeringens expertmyndighet avseende barnkonventionen och har enligt lag i uppgift att driva på genomförandet av barnets rättigheter och bevaka efterlevnaden av konventionen, vilket innefattar att genomföra insatser som bidrar till att utveckla och sprida kunskap om tillämpningen av barnkonventionen.

Länsstyrelserna har en viktig roll vad gäller respekten för barnets rättigheter på regional nivå. Denna roll omfattar att vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa. Länsstyrelserna har också i uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt att stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting (A2019/01274/MRB). Det är därför angeläget att utbildningsinsatserna som riktar sig till kommuner och landsting sker i samverkan med länsstyrelserna.

Närmare om uppdraget

Även utan en inkorporering har folkrättsliga källor och tolkningsregler betydelse för rättstillämpningen eftersom domstolar och andra myndigheter är skyldiga att så långt det är möjligt tolka interna rättsregler i enlighet med internationella åtaganden, dvs. i fördragsvänlig anda genom s.k. fördragskonform tolkning. Genom fördragskonform tolkning har således rättigheter i en konvention som Sverige tillträtt rättslig betydelse, och ska beaktas vid tillämpning av svensk lag. Inkorporeringen av barnkonventionen innebär därför i princip inte någon ny uppgift för rättstillämparna. Däremot

innebär inkorporeringen ett förtydligande av att rättstillämpare på alla nivåer inom offentlig verksamhet ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.

För att skapa förutsättningar för ett fortsatt utvecklingsarbete inom olika verksamheter ska de kunskapshöjande insatserna som genomförs inom ramen för uppdraget i första hand rikta sig till en begränsad målgrupp. Utbildningsinsatserna som ska genomföras utifrån vägledningen ska ge fördjupad kunskap om hur man metodmässigt kan gå till väga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Tanken är att de primära målgrupperna därefter, med en sådan fördjupad utbildning som grund, ska kunna sprida kunskapen vidare till rättstillämpare inom den egna verksamheten. Detta kan bl.a. ske genom att ge verksamhetsanpassat juridiskt stöd, utforma eller uppdatera styrdokument och genomföra anpassade utbildningsinsatser om hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas inom den specifika verksamheten.

Det är angeläget att vägledningen i tryckt form kommer offentliga aktörer tillhanda. Barnombudsmannen ska därför också enligt uppdraget distribuera och sprida vägledningen (Ds 2019:23) till primära målgrupper i statliga myndigheter, kommuner och landsting och i samband med olika utbildningsinsatser.

Barnombudsmannen får för uppdragets genomförande använda högst 300 000 kronor under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 5:2 Barnets rättigheter anslagsposten 2. För genomförandet av uppdraget 2020 beräknas 2 000 000 kronor.

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Sara Philipson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/KRIM/PO/SIM/Å
Utrikesdepartementet/FMR
Socialdepartementet/FST/FS/SF
Finansdepartementet/Ba/SBA/SKA/OFA/SFÖ/K
Utbildningsdepartementet/GV/S
Kulturdepartementet/CSM
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM/MRB
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Inspektionen för socialförsäkringen
Inspektionen för vård och omsorg
Jämställdhetsmyndigheten
Kammarkollegiet
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Migrationsverket
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Polismyndigheten
Socialstyrelsen
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Statens skolinspektion
Statens skolverk
Åklagarmyndigheten
Sveriges Kommuner och Landsting